

# Priče o bruhu i oko njega

**Vlatko** – pisac eseja, kratkih priča, scenarija, saradnik na portalu Montenegrina.net. Ima oko 65 godina.

**Milivoje** – kolumnista portala Montenegrina.net. Ima 60 godina.

**Radojka** – medicinska sestra u Domu zdravlja. Oko 50 godina, prijatne spoljašnjosti.

**Pop Radovan** – pacijent u Domu zdravlja, oko 70 godina, značajno istaknutog stomaka, crvenih podbulih obraza.

**Mira** – pacijentkinja u Domu zdravlja, između 25 i 30 godina, crnka u miniću, napadnog dekoltea i izraženih oblina.

**Momčilo** – pacijent u Domu zdravlja, oko 30 godina, tipični proizvod ovog vremena, partijski aktivista

**Više pacijenata** u Domu zdravlja, različite starosne dobi

**Nada** – plavokosa simpatična medicinska sestra u dnevnoj smjeni u Bolnici na Hirurškom odjeljenju. Oko 25 godina.

**Miloš** – doktor, hirurg, oko 40 godina (načelnik Hirurškog odjeljenja).

**Rajko** – drugi doktor u viziti (Hirurško odjeljenje), srednjih godina

**Desa** – glavna sestra (Hirurško odjeljenje), pedesetih godina

**Danilo** – pacijent (Hirurško odjeljenje), četrdesetih godina

**Mitar** – pacijent (Hirurško odjeljenje), između 65 i 70 godina, prijatan, komunikativan.

**Dobrica** – glavna sestra u operacionoj sali, oko 40 godina. Prijatne spoljašnjosti.

**Dobrivoje** – asistent tokom operacije. Oko 35 godina.

**Novica** – mladi doktor koji donosi nove informacije u operacionu salu.

### SUSRET

*Dvojica saradnika portala Montenegrina.net, Vlatko i Milivoje, nakon par dana ponovo su zajedno. Kreće razgovor kao da se nijesu gledali duži period.*

**Vlatko:**

Dragi prijatelju, nijesmo se viđeli par dana, a već ima noviteta.

**Milivoje:**

E, što je navika! Meni se čini prošao mjesec, odkad nijesmo zborili. Što je to novo, a što bi i ja trebao znati?

**Vlatko:**

Nijesam ti o tome ranije govorio. Odlagao sam da ti kažem, baš kao što već duže vrijeme odlažem operaciju. Konačno sam prelomio u glavi i izmicanja više nema.

**Milivoje:**

Daj govori više. Da sam žensko, porodio bih se dok ti izustiš novost.

**Vlatko:**

Pa znaš kako, ja sam opučen, mislim imam kilu, ovaj moram da operišem bruh.

**Milivoje:**

Što obigravaš i mučiš se. Skrivaš vijest kao da nosiš kopile.

**Vlatko:**

Mislio sam da do toga neće doći. Ali, sve mi više zadaje problema. Ako ovako nastavim, brzo ću stomak nositi u kesu.

**Milivoje:**

E, dragi Vlatko, javio si se u pravi čas. Prije nekoliko mjeseci ja sam s mojim bruhom završio. Nijesam baš toliko čekao kao ti. Svejedno, sad je završeno, pa ako si zainteresovan mogu ti prenijeti svježija iskustva.

**Vlatko:**

Naravno da sam zainteresovan. Prije toga, da li si razmišljao kako je do bruha došlo? Bavio sam se s tim neko vrijeme, ali nikako da dođem do valjanog odgovora.

**Milivoje:**

I mene je to pitanje mučilo. Posebno, što sam uvijek imao predstavu da to obavezno nastaje od teškog fizičkog rada, naprezanja i sl.

**Vlatko:**

Pa, da, ali što je s nama. Ja ne radim ništa teško, a vjerujem da je i s tobom ista situacija.

**Milivoje:**

Bar možemo sa sigurnošću da kažemo što nije uzrok. Od umnog rada sigurno nije. Da to može biti uzrok, ne bi se bruh javljao tamo đe se najčešće javlja.

**Vlatko:**

U pravu si. Će si vidio da je nekome na glavu iskočila kila. Ma i kad bi bilo moguće, ne bi ih bilo mnogo kiloglavih.

**Milivoje:**

Da. Malo sam čitao oko ovoga. Kako nauka kaže, najvjerojatnije da smo rođeni s oslabljenim trbušnim zidom. Narod bi to rekao da nas je Bog stvorio malo falične.

**Vlatko:**

Vjerovatno. Ako, nema veze, to nam najveća mana bila.

**Milivoje:**

Naravno, kako On zna pojedine da sredi, mi smo super prošli.

**Vlatko:**

Ma da. Treba da budemo presrećni što nas je zakinuo baš tu a ne neđe drugo.

**Milivoje:**

Koliko sam se ja interesovao da otkrijem uzrok, čini mi se drugi su to radili tri puta više.

**Vlatko:**

Što ima tu da te čudi. To ti je nekako postalo normalno da druge više interesuje no nas same.

**Milivoje:**

Kažu mi: "A kako ga zaradi srećovane, kad ništa teže od kompjuterskog miša nijesi podigao"

**Vlatko:**

Što im odgovori?

**Milivoje:**

U početku sam se snebivao i govorio da ne znam. A onda mi sinu u glavu da bi upravo taj prećerano dugi rad na kompjuteru mogao poslužiti kao kakav takav odgovor.

**Vlatko:**

I?

**Milivoje:**

Počeo sam da dajem odgovor da mi je to najvjerojatnije iskočilo od Montenegrine.

**Vlatko:**

I?

**Milivoje:**

Oni koji znaju koliko sarađujem sa cijenjenim portalom, prokomentarisali su: "Nije ti ni čuda koliko rada ulažeš kao saradnik".

**Vlatko:**

A ostali?

**Milivoje:**

Ostali, pretežno mlađarija – pitali su me da li je bila mlada?

**Vlatko:**

Što im reče?

**Milivoje:**

E đeco, da je to što vi mislite, ne bih žalio da operišem bruh i na drugu stranu. Kakav bruh, dao bih i slijepo crijevo pride.

**Vlatko:**

Baš ti je bilo zabavno. Ne žali što ti je iskočila kila. Će bi bez nje izazvao toliko interesovanje.

**Milivoje:**

Slažem se.

**Vlatko:**

Koliko te njih upitalo za novu kolumnu?

**Milivoje:**

Otprilike koliko i tebe za novi esej?

**Vlatko:**

Eto vidiš. Budi srećan da ti iskoči i na drugu stranu. Biće veće interesovanje nego da napišeš roman.

**Milivoje:**

Šalu na stranu. Dobro je što si donio čvrstu odluku da to riješiš. Čestitam.

**Vlatko:**

Donio, kad sam morao.

**Milivoje:**

Nije baš tako. Stisne i druge, pa sve nešto odugovlače, zatežu i na kraju se situacija bespotrebno iskomplikuje.

**Vlatko:**

Važno je ne slušati nikoga sa strane. Znaš kakvi smo, uvijek ih ima za i protiv. Pa kad počnu da raspredaju, ne znaš što te snađe.

**Milivoje:**

Konačno ćeš staviti tačku, bolje reći skalpel na bruh. S tim će prestati i sva ova propratna naklapanja oko tvoje operacije. Za mnoge stvari treba tako raditi, odmah reagovati i preseći u korijenu, a ne da se to otme kontroli.

**Vlatko:**

Da. Ali za donošenje prave i brze odluke ipak treba imati i odgovarajuće iskustvo.

**Milivoje:**

Naravno. Dvoumljenja se često javljaju kod osoba koje prvi put nešto rade. To je ona neizvjesnost i mogući strah od nepoznatog. Ko je to već iskusio, on odma završava što treba završiti. U tom pogledu imao sam debelo iskustvo i moju odluku nije moglo ništa poremetiti. Nijesam dozvoljavao da me komentari i priče sa strane demotivaju i naćeraju na odustajanje od svoje namjere.

**Vlatko:**

Dobro, tebi ovo nije prvi put, pa ti je bilo lakše da se odlučiš.

**Milivoje:**

Da. Dobro se šećam kako je to bilo, kad sam operisao uši. Većina me ubjeđivala da je bolje da manje čujem ili da neke stvari uopšte ne čujem, ali ja sam bio odlučan u svom naumu i vrlo uspješno sam ih servisirao. Identična priča je bila i kad sam operisao oči. Iz godine u godinu, iz dana u dan, sve mi je bio lošiji kvalitet onoga što sam vidio, pa sam bez dvoumljenja donio odluku da i to popravim. Naravno, opet sam slušao one priče da je bolje da manje vidim, ili mnogo je bolje da nešto čak i ne vidim, ali ja sam ostao pri svom stavu da se slika mora promijeniti. Vremenom, nešto je počelo da škripi i s plućima. Odmah sam reagovao i već godinama idem na preglede i pored vrlo čestih komentara da sad eto znaju i kako dišem. Nijesam tome pridavao neki značaj, neka pričaju što hoće.

**Vlatko:**

Te priče su postale sastavni dio naše svakodnevice. Svako oće da zna što se dešava u tuđem dvorištu.

**Milivoje:**

Da, i to rade kao da su oni bez mane. Imao bih i ja za njih po neko pitanje. Bili su i oni na razne konsultacije i savjetovanja, mnogi od njih su išli na ispiranje ušiju i ko zna čega sve još, pa ja nijesam našao za shodno da ih nešto zapitkujem ili da im dajem savjete. Svako nek odluči svojom glavom što mu je činiti.

**Vlatko:**

Pa i nije to baš tako. Mnogo je lakše da neko drugi misli umjesto tebe. Sve mi se čini da ima dosta onih koji se kao boje da ne optereće mozak, pa su izabrali sigurniju varijantu da neko drugi misli umjesto njih.

**Milivoje:**

Čovječiji mozak se koristi u vrlo malom procentu, ali dostina smatra da je i to previše, pa najčešće kažu a što bih ja „razbija“ glavu oko nekih problema, kad to može neko drugi uraditi.

**Vlatko:**

To je, kako oni misle, način da ne opterećuju mozak, a i da skinu odgovornost sa sebe za bilo kakve odluke. Kao da nijesu odgovorni ako podržavaju i sprovode pogrešne odluke koje je donio neko drugi.

**Milivoje:**

Takvo „zrelo“ razmišljanje možeš očekivati upravo od onih sa dobro ispranim mozgom, koji su ga vrlo malo koristili, što bi prodavci automobila rekli „vrlo malo je prešao“.

**Vlatko:**

Da, to nije svojstveno nekome ko mozga za svaku „sitnicu“.

**Milivoje:**

Pogledaj kud nas odvede priča. Počesmo od operacije bruha a stigismo do ovih što im je mozak najčešće u praznom hodu.

**Vlatko:**

Dokle bi mi stigli u našim razmatranjima kad bi imali vremena da više pričamo i razmjenjujemo mišljenja.

**Milivoje:**

Misliš ono na platnom spisku, a nema nas na poslu.

**Vlatko:**

Da, ali mi bi bar razmišljali i kroz razmjenu mišljenja dolazili do nekih rješenja za mnoge probleme u društvu.

**Milivoje:**

Nije to baš tako lako. Sve i da dođemo do određenih rješenja, ko bi ti to prihvatio. Zar misliš da bi neko prihvatanjem tuđeg rješenja, pa makar ono bilo i genijalno, priznao da ima neko bolji od njega ili da je on praktično beskoristan. Ti što su uvalili fotelje i odlučuju o mnogo čemu, već razmišljaju što će firma, ili na kraju država, kad oni umru. Baš su se zabrinuli, jer oni su kao nezamjenljivi. Rodila ih majka s foteljom.

**Vlatko:**

Znam. Ja se tako po nekad zanesem i mislim da živim neđe drugo. Kad dođem sebi, onda sam van sebe.

**Milivoje:**

Divno je po nekad neđe odlutati, makar i u mislima, ali treba se vratiti, a to zna biti bolno.

**Vlatko:**

Da se mi vratimo našoj priči.

**Milivoje:**

Kad sam se pripremao za operaciju bruha, situacija je bila u najmanju ruku čudna. Skoro svi koji su znali za operaciju, imali su isto mišljenje.

**Vlatko:**

Iskreno, teško je to povjerovati.

**Milivoje:**

To me totalno zbunilo. Takvo približavanje stavova, bolje reći podudarnost, niko nije mogao očekivati. Mislio sam da je to kod nas nemoguće.

**Vlatko:**

Što su komentarisali?

**Milivoje:**

Jedinstvena je ocjena bila da rupu treba što prije sanirati, jer koliko god bila mala i naizgled bezazlena, u nekom vremenu može napraviti negativne posljedice po kompletan sistem.

**Vlatko:**

Generalno je tako i to je u neku ruku opravdanje za podudarnost stavova.

**Milivoje:**

Tačno, ali je čudno da su složni kod jedne beznačajne rupe, a ne uočavaju i ne reaguju kad u sistemu ima više većih rupa.

**Vlatko:**

Nemoj opet da započinjemo novu temu. Tek kad bi počeli da raspredamo o svim rupama u sistemu, đe bi nas to odvelo.

**Milivoje:**

Vraćam se našoj temi. Još nešto me jako zanimalo. Odakle je toliko ljudi znalo za moju operaciju kad skoro nikome nijesam ništa pričao.

**Vlatko:**

Da nijesi možda vijest stavio na društvene mreže Instagram, Facebook, ili još neku.

**Milivoje:**

Nije da nijesam i o tome razmišljao da vijest stavim na različite društvene mreže, informišem se o operaciji, razmijenim iskustva. Valjda je to jedna od primjena društvenih mreža. Nijesam bio daleko i od toga da pokrenem određenu vrstu takmičenja. Svako fotografiše svoju kilu i takmičenje može da počne. Biti prvi, bilo u čemu velika je stvar. To je i način da neku manu pretvoriš u nešto pozitivno. Nema toga kome ne bi prijalo da ga tapšu po ramenu i govore: „Bravo, vi ste za ovu godinu Mister Kilonja, Mister Kilaš, Mister Kilašin“ ili nekako tako. Razmišljao sam i o stručnom izrazu, recimo Mister hernija, ali mi se to nekako nije dopalo. Vremenom, kad takmičenje zaživi, mogle bi se razviti posebne discipline kao što su Preponaši – sa preponskim kilama, Pupčari, Centralisti, Femoralisti... Uzimajući u obzir da je bruh veoma česta pojava, takmičara bi bilo na pretek, pa bi ova disciplina vjerovatno vrlo brzo postala olimpijska.

**Vlatko:**

Uuuu, što su ti dobre ideje. Ne znam da li sam ja zakasnio da pokrenem nešto tako. Koliko sam čekao, kila je baš narasla, ne gine mi jedno od prva tri mjesta.

**Milivoje:**

A đe, nema šanse. To je dug proces, dok se registruju klubovi, oformi liga, izabere rukovodstvo, nađe uticajan političar za prešednika. Mora i on kao prešednik da ima kilu, iako to vjerovatno ne bi bio problem, ima ih sasvim dovoljno kilavih. Ako sve to budeš čekao, baš ćeš drob nositi u kesi.

**Vlatko:**

Dobro kažeš. Pa što reče, kako se saznalo za tvoju operaciju?

**Milivoje:**

I ja sam se dugo pitao, a onda se prišetih Doma zdravlja. Operaciji prethodi vađenje niza uputa, odlazak kod specijalista, vađenje nalaza itd. Znači, nekoliko dana po nekoliko sati. Čekaonica puna, širok izbor raznih bolesti o kojima možeš da slušaš. To ti dođe kao one radionice što gledamo na televiziji, đe učesnici iznose svoje probleme, ostali slušaju, povremeno se uključuju, komentarišu. Poslije iznošenja svog problema i kad saslušаш ostale, bude ti nekako lakše, osećaš neko rasterećenje. Odmah ti je bolje, nijesi sam, silna bolesna masa je oko tebe. Vjerovatno da sam na ovim višesatnim radionicama ispričao zbog čega sam tu, a onda vijest ode od radionice do radionice i eto kako se saznalo.

**Vlatko:**

Da, da, Dom zdravlja je mjesto đe sretnoš i koga nijesi očekivao i đe čuješ ko je obolio, đe nađeš utjehu jer ima bolesnijih od tebe, đe se pojedinima slatko nasmiješ u svoj toj mucu, đe se razboliš ako nijesi bolestan.

**DOM ZDRAVLJA**

*Čekaonica Doma zdravlja prepuna pacijenata različite dobi. Posebnu pažnju privlače pop Radovan, Mira, Momčilo i Milivoje. Neko izgledom, neko oblačenjem, a neko pričom. Mira ne skriva svoje zanosne obline i tako skreće i drži pažnju prisutnih.*

**Milivoje:**

Koliko je bolesnog naroda. Svaki put kad ođe dođem, dočeka me ovolika masa. Ovo postaje neizdržljivo.

**Momčilo:**

Nije to uvijek tako, no se eto desi jedino kad ti dođeš. Ostalih dana nema gužve.

**Milivoje:**

Ne znam koji su ti to ostali dani, nijesam siguran da je to tako.

**Momčilo:**

Možemo i direktora Doma da pitamo, i on će sigurno reći da je sve u redu i da sve službe besprekorno funkcionišu. Nećeš valjda da sumnjaš i u njegovu riječ?

**Milivoje:**

A đe, ne ni da Bog. Kad on kaže da je tako, onda kao i da ne vidim ovu gužvu, kao i da ne čekam.

**Momčilo:**

Pričaj ti što oćeš, boljeg sistema od ovoga nema.

**Milivoje:**

Znam, baš mi je žao naroda koji se muči po evropskim državama u tako neuređenim sistemima.

**Mira:**

Gospodine, prošla sam mnogo zemalja, imam veliko iskustvo. Nije baš sve tako sjajno kao što se misli. Uostalom, tamo se sve plaća, svaka usluga, da, baš svaka.

**Momčilo:**

Hvala gospođice što ste potvrdili moje stavove. Mogu li do vas da sjednem, mislim da bi nam oboma prijala razmjena iskustava.

**Mira:**

Naravno, samo izvolite. Ja sam Mira.

**Momčilo:**

Hvala. Ja sam Momčilo. Vidim da ste dobronamjerna osoba i da ste spremni da svoja iskustva podijelite sa drugima. Što mislite da nastavimo na nekom drugom mjestu.

**Mira:**

Može, zašto da ne. Ovdje nije pogodna klima za tako nešto, a i nerviraju me tipovi kojima sve smeta.

**Momčilo:**

Odlično.

**Mira:**

Samo da završim pregled, pa možemo nastaviti. Kad ste vi na redu.



**Momčilo:**

Molim, nemoj da se persiramo. Pa već smo se toliko upoznali da možemo to preskočiti. Ispred tebe sam ali naravno da ću te puštiti prvu.

**Pop Radovan:**

E neće moći. Došla je iza svih nas, a sad bi da je gurneš ispred sebe.

**Momčilo:**

Evo ga još jedan što mu sistem ne valja.

**Pop Radovan:**

Ostavi se ti sistema, već ih je i previše privilegovanih. Ođe ćemo po redu i bez guranja. Svi smo jednaki, nećemo valjda praviti dvije liste čekanja.

**Momčilo:**

Pope ti si počeo da zavodiš red kao da smo kod tebe došli u crkvu, a ne u Dom zdravlja. Ima ođe poprilično ovih vremešnih, da ne bi i da ih pričestiš. Iskreno, nijesi ni ti daleko odmaka.

**Pop Radovan:**

Pu, pu. Bože, oprost mu, ne zna šta govori. Nikakvog poštovanja prema starijem, bolesnom, iznemoglom.

**Momčilo:**

Ajde pope pušti priču. Ovaj sistem vam je omogućio da uživate kao bubreg u loju. Sve uzimate od sistema, a ništa ne dajete. Evo, nije ti ni Bog pomogao u koga se kuneš, no si došao kod doktorice.

**Pop Radovan:**

Kad pominješ ovaj sistem, pogledaj šta je od tebe uradio. Nemam ja šta s tobom više da govorim. Samo neka si zdravo.

*Izlazi sestra Radojka iz svoje kancelarije. Taman počela da govori „sljedeći je na redu“ kad ugleda popa Radovana, crvenog u lice i vidno uzbuđenog od prethodnog razgovora. Obraća se popu Radovanu, pa zatim svima u čekaonici.*

**Sestra Radojka:**

Oče Radovane, je li vam dobro? Loše izgledate. Nadam se da nemate ništa protiv da on sad uđe i ako nije na redu.

Većina u glas kaže: „Može“. Pop Radovan ustaje i kreće ka ordinaciji. Obraća se sestri.

**Pop Radovan:**

Sestro, iznervirao me i digao mi pritisak ovaj mladić pričom o našem sistemu i blagodeticima koje nam on pruža.

**Sestra Radojka:**

Zar vam nije dovoljna bolest, no se i ovdje morate baviti politikom?

**Momčilo:**

Pope, ti reče da smo ođe svi ravnopravni i da nema privilegovanih. Je li ti ovo prvi put da pogaziš riječ?

**Pop Radovan:**

Hvala sestro, čekaću svoj red.

*Čičica koji je bio na redu ulazi u ordinaciju. Pop Radovan se vraća na mjesto. Da bi izbjegao dalji razgovor sa Momčilom, okreće se na drugu stranu ka Milivoju i započinje razgovor. Momčilo i Mira se došaptavaju i neprijatno cerekaju.*

**Pop Radovan:**

Prijatelju, šta je tebe naćeralo da dođeš. Koje te muke muče?

**Milivoje:**

Moram da operišem bruh. Zakazao sam termin, ali treba hiljadu nekih nalaza da izvadim. Bojim se da ću okasnit.

**Pop Radovan:**

Jesi li mogao to da izvadiš kod privatnika, kod njih se to odma završi.

**Milivoje:**

A okle? Tamo te ne primaju s knjižicom, no s novčanikom. Mada kažu da se i u ovim državnim, taj sistem uspješno implementirao zadnjih godina. Još uvijek ne zvanično, ali kažu da dobro funkcioniše.

**Pop Radovan:**

Pa moga li kako zamoliti doktore da te ranije prime i da to završiš bez velikog čekanja?

**Milivoje:**

Kakve doktore? Tu su ti sestre glavne. Ako s njima nijesi dobar, ako nešto ne ponudiš, prvo odradiš čekanje pa onda pregledi, uputi i ostalo. Bilo bi tu mnogo što šta da se kaže, ali bolje da ne govorim, svaka i dobronamjerna kritika može pogrešno da se shvati i eto odma sam protiv sistema.

**Pop Radovan:**

Da, baš tako. Često upućujem kritike, a Bog zna da su one dobronamjerne. Evo, samo po ovih domova i bolnica možeš svašta da doživiš.

*Razgovor Milivoja i popa Radovana prekida Momčilo sa nametljivo glasnim komentarima.*

**Momčilo:**

A što radi više onaj stari. Misli li da je jedini došao na pregled. Doktorica se ubi oko njega kao da je pred njim duga i svijetla budućnost.

**Mira:**

Umjesto da se pobrinu za nas mlađe koji još puno toga možemo da ponudimo.

**Momčilo:**

Sve ove stare i oronule treba sačekati na vrata Doma zdravlja i odma u kola, pa nekog u bolnicu, nekog u Dom starih da ovdje ne zauzimaju mjesto i nama krv piju svojim pričama.

**Mira:**

Kad stignu u ove godine, tu postoje samo dvije kategorije: bolesni i oni koji još nijesu bili na sistematski pregled. Ove prve odma u kola, a druge na sistematski i čim se utvrdi šta im fali, a sigurno im nešto fali i njih odmah kao i ove prve.

**Pop Radovan:**

Moj prijatelju, „divnu“ li je omladinu napravio ovaj sistem. Nego, da mi nastavimo naš razgovor. Rekoh, u ovim Domovima zdravlja i po bolnica može čovjek svašta da vidi i doživi.

**Milivoje:**

Ne bih volio da neko ovu moju priču o dugom boravku u Domu zdravlja shvati pogrešno. Tako je kako je, ali i ovo čekanje ima pozitivnih strana, čovjek se uči disciplini, strpljenju, toleranciji...

**Pop Radovan:**

Po tvojoj priči ispade da je korisno boraviti u Domu zdravlja, da ne kažem dobro je kad se razboliš.

**Milivoje:**

Pa nije dobro kad se razboliš, ali ako se to desi, prisiljen si da tražiš pomoć. A zbog te pomoći, opet si prisiljen da pretrpiš mnogo toga. Čekajući tu pomoć postaješ strpljiv i staložen, upoznaješ različite karaktere ljudi, učiš se moralnim vrijednostima kroz postupke pacijenata i osoblja.

**Pop Radovan:**

Eto sad, po tvojoj priči ispade da smo došli na neko usavršavanje a ne u Dom zdravlja.

**Milivoje:**

Ispričaću ti još jedan detalj, pa ti sam izvuci zaključak. Kad sam vadio nalaze za operaciju, rano zorom predao sam knjižicu, a nekoliko sati nakon toga dolazi specijalista. U zakazani termin svi smo bili u čekaonici. Kako ko dolazi, interesuje se da li je stigao doktor. Svi redom dobijamo negativan odgovor. Strpljivo i disciplinovano čekamo dolazak. Nakon popriličnog kašnjenja, doktor se pojavi i mi mu u tren oprostimo kašnjenje, samo nek je zdravo i nek je došao. Ohrabril me to što niko nije pokušao da uđe preko reda, pa je bilo izvjesno da ću vjerovatno stići na posao. Prođe prilično vremena, a nikako da počne prozivanje. Nakon nekog vremena, iz ordinacije izađe jedan pacijent, pa za njim drugi, treći i tako redom ko zna koliko. Zgledasmo se i bez izgovorene riječi shvatismo da smo pogriješili, vjerovatno je neđe drugo ulaz, a ođe je predviđeno samo da se izlazi iz ordinacije. Taman bijasmo ustali da tražimo ulaz, kad se pojavi sestra i počne da proziva. Zaboravismo na drugi ulaz, kašnjenje doktora, a i na ove nesretnike koji su sigurno puno propatili kad su došli prije svih i toliko ih se naguralo u taj mali prostor ordinacije. Svi su nekako izlazili iscrpijeni kao da ih je neko tamo davio, biće od pomanjkanja kiseonika. Interesantno je bilo da im se na obrazu nije mogla primijetiti nikakva promjena. Najbolje je izgledala sestra, valjda naviknuta na ovakve situacije.

**Pop Radovan:**

Kako mi sve ovo detaljno pričaš, sve mi se čini da ti i pored tolikog čekanja nije bilo dosadno. Vidim da si upijao svaku riječ, svaki pokret, ponašanje ljudi, ama baš sve.

**Milivoje:**

Kako ti god to izgledalo, ali da znaš kad izvadiš ovu papirologiju, onda si završio veći dio posla. Ispade da se lakše operisat, no izvadit papire. Mislilo sam da to ide mnogo brže pa sam unaprijed zakazao termin za operaciju.

**Pop Radovan:**

Što te nagna da se odlučiš da se sad operišeš. Zar nijesi mogao sačekat proljeće da malo otopli. Zakazao si početkom januara, a vidiš kakva je nezapamćena hladnoća, neprohodni putevi, led.

**Milivoje:**

Morao sam sad, jer je kolektiv na odmoru. Nije se s poslom igrat. Sve se šetim kolege koji ima običaj da kaže: „Pazi posao, jebeš zdravlje“. Zamisli da sam zakazao operaciju kasnije. Vratim se s operacije, a neko već na mom mjestu i pita me što ćeš ti ođe.

**Pop Radovan:**

Zar je dotle došlo? E pa sad nek mi neko kaže da je dobar sistem. Ne smiješ se ni razboljeti. Ljudi provode zimski odmor na skijanju, a ti u bolnicu.

**Milivoje:**

Okle, ne smijem ni da pomislim što bi bilo da ostanem bez posla. U mojim godinama, mogao bi se opušit tražeći, ne bi drugi našao. Jedino mjesto đe bi tada prispio je ispred Skupštine, đe svi idu kad ostanu bez posla, ili ih država nešto zakine. No, i tamo je stalno gužva, pa je pitanje da li bi i tamo uvatio mjesto.

**Momčilo:**

Ne znam šta mi je teže ili ovo čekanje da stari izađe ili priča ove dvojice. Udavi i jedno i drugo. Sreća je Miro što smo se našli pa lakše podnosimo ovo čekanje.

*Iz kancelarije izlazi sestra Radojka i obraća se svima u čekaonici.*

**Sestra Radojka:**

U Podgorici je nastao neki haos, pao je sistem. Niko ne zna kakav će biti dalji razvoj događaja, zato vam savjetujem da ne čekate nego da idete kući.

*Opšte negodovanje svih pacijenata. Pop Radovan ozarena lica skače iz stolice, hvata sestru Radojku za ruku. Ljubi je u ruku, kako su navikli da njega ljube. Krsti se više puta.*

**Pop Radovan:**

Hvala ti Bože. Konačno je došao i taj trenutak. Nijesu bile uzaludne moje višegodišnje molbe. Sestro Radojka, za ovu vijest kupiću ti veliki poklon. Najveći.

*Sestra Radojka pokušava da objasni ali ne dolazi do riječi.*

**Sestra Radojka:**

Samo malo da vam kažem, poslušajte da vam objasnim pope Radov...

**Pop Radovan:**

Nema šta da mi kažeš, da ti kola kupim za ovu vijest, malo je.

**Sestra Radojka:**

Ama pogrešno ste shvatili, pao je kompjuterski sistem. U Podgorici se nalazi baza podataka i tamo je neki haos, zato ste ovoliko čekali.

*Pop Radovan se kao onesvijesti i opruči se na hodnik čekaonice. Sestra trči za inekciju, a pacijenti se u polukrugu nadvili nad njim. Ustaje Momčilo i Mira i prilaze popu tako da Mira staje iznad njegove glave. Pop kao žmirka na jedno oko i procjenjuje Mirine noge.*

**Momčilo:**

Tačno sam znao da će mu sistem doći glave.

**Mira:**

Pope da ne bi i vještačko disanje. Vidim ja kako me krišom pogleduješ. Ne bojte mu se ništa.

**Momčilo:**

Ajmo narode kući. Za popa će se pobrinuti sestra Radojka.

### **PRIJEMNI PULT BOLNICE**

*Prijemni pult. Plavokosa simpatična sestra prima dokumenta. Uobičajena konverzacija za ovakve prilike.*

**Nada:**

Dajte mi vaša dokumenta. Moram da vidim da li imate sve potrebno za operaciju ili treba da radimo još neke analize.

**Milivoje:**

Pripremio sam sve po upustvu koje sam dobio od doktora.

**Nada:**

Odlično. Imate sve nalaze. Ništa više nije potrebno. Da li ste doručkovali jutros.

**Milivoje:**

A okle. Ne, ni kad se ne operišem. To bi bio značajan izdatak.

**Nada:**

Nemojte se šaliti. Potrebno je da znamo, jer je to neophodno za operaciju.

**Milivoje:**

E, ako je tako, onda nijesam i da jesam.

**Nada:**

Opet vi po starom.

**Milivoje:**

Dobro, evo nijesam ništa okusio.

**Nada:**

Znači, ipak ste se pripremili za operaciju.

**Milivoje:**

Naravno, zbog toga sam došao.

**Nada:**

Sad je sve kako treba. Vodim vas u sobu da se smjestite.

**Milivoje:**

Ima li još neko u sobi. Ne bi volio da budem sam.

**Nada:**

Kako sam? Ne fali nama pacijenata, no soba i kreveta.

**Milivoje:**

Što da se radi, društvo nam je sve bolesnije. Treba da se napravi neka strategija ozdravljenja, inače odosmo znaš đe?

**Nada:**

Za društvo ne znam, a vi ćete u ovaj, još jedan slobodni krevet.

**Milivoje:**

Bogomi ga dobro uvatih. Baš sam imao sreće.

**Nada:**

Prva je polovina januara, veliki broj praznika, ljudi još slave.

**Milivoje:**

Slaveći, možda su zaboravili da su bolesni ili su ih ubijedili da nijesu bolesni.

**Nada:**

Kako god, vas krevet čeka. Idemo.

### **BOLNIČKA SOBA**

*Soba s tri kreveta. Uredna, čista. Zavjese s cvjetnim dezenom. Iza njih karakteristično zeleno platno kao zaštita od sunca i noću od ulične rasvjete. Očigledno naknadno postavljano, jer je pričvršćeno na cijev od parnog grijanja. Iznad kreveta dodatak s neophodnim priključcima. Trokrilni ormar za smještaj robe. Do ormara kvarcna peć. Po izgledu bi se reklo da je iz prve serije.*

**Milivoje:**

Dobro jutro. Kako ste.

**Mitar:**

Čim smo ođe, znaš kako smo.

**Danilo:**

Biće bolje. Nadamo se.

**Milivoje:**

Naravno. Tu smo da bi nam bilo bolje.

**Mitar:**

Što tebe dovede ođe po ovoj ciči zimi?

**Milivoje:**

Moram da operišem bruh. Sad je ispao slobodan termin, a i ja sam na odmoru.

**Danilo:**

Ja sam to juče odradio.

**Milivoje:**

Znači, mogu dobiti informaciju iz prve ruke.

**Danilo:**

Pa znaš kako, svi pričaju da je operacija bruha laka. To uopšte nije tačno.

**Mitar:**

Ma kakvi laka, gledam njega, baš se od juče muka namučio.

**Milivoje:**

Baš vam hvala za ovako divnu pripremu za operaciju.

**Danilo:**

To ti je tako, pa ti se sviđalo ili ne.

**Milivoje:**

Kako ne sviđa, kad me ovako pripremite jedva čekam da se operišem.

**Mitar:**

Kad su juče Danila operisali, nije stigao ni da se presvuče. Bolje požuri, nikad se ne zna, a i sad će vizita svakako.

**Milivoje:**

Sad ću se raspakovat. Treba ovo čudo robe skinuti sa sebe. Morao sam da se natrpam da bi izdržao ovu paklenu hladnoću.

**Mitar:**

Ne reče mi kako podnese tu studen dok ubježa u bolnicu. Ti si s primorja, mora da te mraz dobro ofištio.

**Milivoje:**

Nijesam ti ja navikao na niske temperature, ali sam se i za to pripremio. Obukao sam ko zna koliko slojeva robe. Prvi put sam ispod farmerica obukao donje dugačke gaće, svitice ili mudante kako li se već zovu. Bio je to pun pogodak, zimu nijesam ošetio.

**Mitar:**

Dobro si to uradio. Muka je velika kad se tresesh od studeni. Kad se dobro obučeš, ako ti ne treba lako je skinut.

**Milivoje:**

Da vidiš i da nije uvijek tako. Kad natrpaš toliko robe na sebe, to može i da ti napravi grdni problem. Zamisli da te uvati neka fiziološka potreba, ako brzo ne reaguješ, „ode voz“. Ko će toliko čudo robe skinut sa sebe.

**Mitar:**

Da, da, može da bude nezgodno.

**Milivoje:**

Griju li ti radijatori, kako je noću?

**Mitar:**

Ođe je super. Griju dan noć, tako da je često i prevruće.

**Danilo:**

Kako si došao?

**Milivoje:**

Autobusom. Kad sam vidio kako je stanje na putevima, nijesam htio ni ja, a ni drugi neko da me vozi. Nijesmo mi navikli na snijeg, pa neću da razmišljam kako će me neko dovesti i kako će se vratiti.

**Danilo:**

Propisi nijesu dobri, a i auto škole ne rade kako treba. Mnogi polože, a da nijesu prošli razne situacije. Sve bi ja vas s primorja i iz Podgorice poslao u Kolašin na snijeg, na doobuku, a vozače iz Kolašina na kružni tok kod Delte.

**Mitar:**

Ha, ha, ha. Znaš da si u pravu. Prvi snijeg pane, nastane panika, popriječio se ovaj ođe, onaj onđe.

*(ulazi sestra i priprema sobu za vizitu)*

**Nada:**

Je li sve spremno. Milivoje stavi tu torbu i robu u ormar. Požuri, obuci pidžamu i lezi u krevet.

**Milivoje:**

Polako, što je tolika preša sestro?

**Nada:**

Nema polako, vizita samo što nije stigla.

*(prije izlaska iz sobe pregleda da li je u sobi sve složeno kako treba)*

**Milivoje:**

Uvijek sam mrzio bilo kakvo spremanje i šminkanje za određenu priliku. To je ono naše karakteristično ponašanje, naš odnos prema svemu, bez obzira da li je nešto bitno ili ne, to je ustvari odnos prema nama samima. Zašto ne bi uvijek vodili računa o čistoći, urednosti, ljepoti, kvalitetu življenja? Zašto uvijek ne bi bilo sve spremno? Zašto nam treba povod da bi se ponašali onako kako treba da se uvijek ponašamo? Zašto uvijek vodimo računa samo o fasadi, zašto živimo pod maskama?

**Danilo:**

Spolja gladac, a unutra jadac.

**Milivoje:**

Da, baš tako. Zar vam to stanje nije poznato?

**Mitar:**

Kako nije, ostario sam gledajući to na svakom koraku. Počev od onog krećenja ulica kuda će Tito proći pa sve tako do današnjih dana. Šećam se kad se narod molio kad će ponovo Tito doći. Ma nije to bilo što su mu se previše uželjeli, no da se malo grad sredi. Danas nema Tita, ali ima izbora. Svaki izbori, nešto se otvora ka da ne valja drugih dana, neka crkavica se primi više, neko dobije malo para, neko brašno i tako u nedogled. Pravog kvaliteta nema, samo privid i zamazivanje oči.

*(Počinje vizita. Ulaze u sobu dva doktora i glavna medicinska sestra)*



**Miloš:**

Dobro jutro? Danilo oćemo li kući danas?

**Danilo:**

Ne, bolje da ostanem još jedan dan. Nešto se osjećam sigurnije da ostanem ovdje do sutra.

**Miloš:**

Jesi li se tako dogovorio sa svojim doktorom?

**Danilo:**

Da.

**Miloš:**

Mitre, kako se osjećáš jutros?

**Mitar:**

Gladno doktore. Evo, od kad sam ođe uša nijesam ništa obidova, bez iz ovih flaša što me kroz ovu iglu kljukate.

**Miloš:**

Znam kako ti je. Nijesam ni ja ništa jeo tri dana.

**Mitar:**

Nije ni da Bog da i vi imate čir.

**Miloš:**

Ne, bio sam na Orjen tri dana zameten ovom sniježnom olujom.

**Mitar:**

A, dobro je, to što zbog toga nijeste jeli tri dana, neće vam od toga ništa bit.

**Miloš:**

Ni tebi Mitre od čira. Sredićemo mi njega. Danas već možeš malo supice, eto tek da kreneš s hranom.

**Mitar:**

Dobro doktore. Hvala.

**Miloš:**

Milivoje, čim se ukaže slobodan termin, odmah ću te operisat. Nadam se da će to biti danas i to vrlo brzo. Sestro Deso, zapišite da je danas na programu i da se primijeni sva potrebna procedura za operaciju.

**Desa:**

Upisano.

**Milivoje:**

To me raduje. Što se mora, bolje što prije završiti.

**Rajko:**

Mitru treba ponoviti sve nalaze, da vidimo kakva je sad situacija. Upiši Deso da se napravi ista analiza kakvo smo imali kad je Mitar primljen.

**Desa:**

Upisano.

**Miloš:**

Ma, ovi su ka momci. Idemo dalje.

*(Vizita odlazi, razgovor se nastavlja)*

**Mitar:**

Neće potrajat dugo, brzo će oni doć po tebe.

**Milivoje:**

Dok stignu, ja ću da se ubacim u krevet i da malo čitam.

**Mitar:**

Što to čitaš? Kakve su to Studije o Crnoj Gori? Jesu li to naši stručnjaci smislili nešto novo?

**Milivoje:**

Ne misliš valjda da bih to donio da čitam. Pa neću valjda da sebi naudim. Ovo su Studije o Crnoj Gori dobrog Rovinskog.

**Mitar:**

Ja se i čuđah. Nijesi valjda udaren u glavu da tako nešto doneseš.

*(redovna kontrola pritiska i temperature i popunjavanje liste za operaciju)*

**Nada:**

Milivoje, morate popuniti ovu listu. Upišite tačno što ste i kad do sad bolovali, obavezno i ako ste na nešto alergični.

**Milivoje:**

Ne šećam se što je juče bilo, a ne da se šetim što sam bolovao od kad sam se rodio na ovamo.

**Nada:**

Ajde, ne izvodite, nego koliko se možete sjetiti popunite. Jeste li spremni za operaciju, mislim treba li da obrijemo mjesto gdje ćete biti operisani?

**Milivoje:**

Jesam. Da sam znao ko bi me brijao, ne bi dovatilo.

**Nada:**

Nije vama toliko loše, čim tako pričate. Ajmo, sva trojica zavrnite rukav da vam izmjerim pritisak, a evo i toplomjeri da izmjerimo temperaturu.

**Danilo:**

Kakvo je stanje sestro.

**Nada:**

Pritisak vam je sasvim dobar.

**Danilo:**

Kakvi smo s temperaturom. Gorimo li?

**Nada:**

Ma kakvi, skoro ste ladni.

**Danilo:**

Nijesmo ni da Bog.

**Nada:**

Dobro, izvinjavam se. Pogrešno sam se izrazila, nemate temperaturu.

*(odlazi sestra, nastavlja se priča)*

**Mitar:**

Odavno nije bilo ovakvog kijameta od vremena. Mi stariji pamtimo i gore. Ovo je muka za ove mlađe koji nijesu zapamtili ništa slično.

**Milivoje:**

Da, za njih je ovo nešto što se nikad do sad nije desilo. Zamislite u januaru udario snijeg i hladnoća. Kad ih slušam koliko se ovome čude, ka' da slušam putare.

**Mitar:**

E baš tako.

*(sestra dolazi po Milivoja da ide na operaciju)*

**Nada:**

Ajmo Milivoje. Skinite se, maknite protezu ako je imate, sat, prsten, ili ako imate još nešto metalno.

**Milivoje:**

Misliš, baš ono skroz da se skinem.

**Nada:**

Ostavite samo gaćice. Ostalo stavite na krevet, kad se vratite da vam bude pri ruci.

**Milivoje:**

Sad mi je lakše.

**Nada:**

Šta je to zapelo s tim prstenom. Očigledno ga odavno nijeste skidali.

**Milivoje:**

To je supruga namjerno kupila mali prsten, da ga ne bi skinuo ako se će ukaže kakva zgodna prilika.

**Nada:**

Skinite i čarape.

**Milivoje:**

Hladno mi je u noge, ne bi ih skidao ako baš ne moram.

**Nada:**

Morate, jer oni u sali kad vas operišu gledaju jesu li vam pomodreli nokti.

**Milivoje:**

Bog s tobom sestro. Udari se po ustima. Kakvi modri nokti. Ti samo što mi već nijesi zakačila na palac od noge onaj kanap s pločicom.

**Nada:**

Što se ljutite, takva je procedura.

**Milivoje:**

Kakva crna procedura? Ti ka da operišem srce, a ne bruh. Jesi li ti krštena?

**Nada:**

Eto nijesam, ako vas baš interesuje.

**Milivoje:**

Tačno sam znao. Nekad ni uslovi ne pomažu. U neka sela nema ni popa, a ti si ođe mogla da biraš kojeg ćeš mitropolita i opet nijesi krštena.

**Nada:**

Molim vas, obucite ovaj bade mantil.

**Milivoje:**

Opaaaa, kakav kvalitetan bijeli bade mantil. Ovakav sam gledao jedino na televiziji, ono kad u hotelu Splendid poslije svadbe idu u one Wellness & SPA centre, što god to bilo.

**Nada:**

Drago mi je da nas upoređujete s hotelom, ipak smo mi daleko od toga.

**Milivoje:**

Da, i pored ovih malih nesuglasica s tobom, moram da priznam da je kompletno osoblje uslužno i ljubazno kao da radite i primate plate u nekom luksuznom hotelu.

**Nada:**

Za uslugu ste u pravu, a za plate jako puno griješite. Bolje da krenemo. Čekaju nas u operacionoj sali.

**Milivoje:**

Misliš da su mi se uželjeli.

**Nada:**

Uželjeli ili ne, postoje termini za operacije koje moramo poštovati.

**Milivoje:**

Ovako opremljen, mogu i u hotel.

## OPERACIJA

*Operaciona sala. Poznat enterijer. Na sredini operacioni sto, a iznad njega karakteristično osvjetljenje kao satelitska antena. Tu su i dodatne naprave za infuziju, mjerni uređaji, posude sa instrumentima.*

**Nada:**

Evo Milivoja. Već je pripremljen za operaciju.

**Dobrica:**

Hvala Nado, vidimo se kasnije. Ajmo Milivoje, skinite mantil, lezite na sto i skinite gaće.

**Milivoje:**

Zar i gaće.

**Dobrica:**

Ne, no će vas kroz gaće operisat.

**Milivoje:**

Ne kroz gaće, no sam mislio da ih malo pospuštim. Vi mi oduzeste i ovo malo privatnosti što mi je ostalo.

**Dobrica:**

Milivoje nemojte izvoditi. Skidajte gaće. Kao da ima nešto da vidimo što do sad nijesmo videli.

**Milivoje:**

Dobro veliš.

**Dobrivoje:**

Na koju je stranu bruh.

**Milivoje:**

Na lijevu.

**Dobrivoje:**

Baš nas je ove godine krenulo. Već treći s bruhom na lijevoj strani. Mnogo češće je na desnoj strani, ali evo ove godine okrenulo, pa sve s lijeve.

**Milivoje:**

Što pokazuju uređaji? Jesam li pogodan za skalpel?

**Dobrivoje:**

Ne može biti bolje. Svi parametri su odlični.

*(završena priprema, ulazi doktor u salu)*

**Miloš:**

Kako se osjećaš Milivoje?

**Milivoje:**

Sasvim dobro.

**Miloš:**

Onda možemo da počnemo. Operacija će biti pod lokalnom anestezijom. Osjetićeš blago peckanje dok budem davao anesteziju. Eto, kako ti je izgledalo.

**Milivoje:**

Ništa strašno.

**Miloš:**

Počinjemo i za nekih 45 minuta biće gotovo.

**Milivoje:**

Sve je u redu. Samo nastavite.

*(U operacionu salu ulazi mladi doktor i obraća se doktoru Milošu kao šefu odjeljenja)*

**Novica:**

Miloše, pristižu novi pacijenti. Ne znam kako ćemo stići toliko da ih operišemo.

**Miloš:**

Zdravo Novice. Radićemo svaki dan maksimalno koliko uslovi operacione sale dozvoljavaju.

**Novica:**

Ima još jedan problem. Nemamo će sve da ih smjestimo.

**Miloš:**

Pogledaj da li ko od operisanih danas treba da ide kući? Toliko ćemo ih primiti novih.

**Novica:**

To je baš malo.

**Miloš:**

Poslije ćemo vidjeti koliko ih treba sutra da ide kući, a mislim da ih ima dosta, pa ćemo nekoliko i sutra primiti. Šta da radimo, tako je kako je. Ne možemo primiti više, sve da imamo mjesta, jer je nemoguće za kratko vrijeme toliko pacijenata operisati.

**Novica:**

Dobro, kasnije ćemo utvrditi tačan broj.

**Miloš:**

Milivoje, kako se osjećaš?

**Milivoje:**

Dobro.

**Miloš:**

Da li te ovo sad zaboljelo.

**Milivoje:**

Ošetio sam bol veoma kratko, ali intezivno.

**Miloš:**

Da, mora. Brzo ćemo.

**Novica:**

Zaboravih prije da kažem. Javio se kolega Radoje – anesteziolog. Sve vas je pozdravio. Kaže da se dobro snašao i da je veoma zadovoljan.

**Dobrivoje:**

Baš mi je milo kad je tako dobro prošao.

**Miloš:**

Naravno. Za svakoga mi je to milo čuti, a o Radoju da i ne govorimo.

**Novica:**

Kaže da mu je plata oko 14000 eura.

**Milivoje:**

Bogomi su to pare, toliko primit za godinu nije mala stvar.

**Novica:**

Kakvu godinu, to mu je mjesečna plata.

**Milivoje:**

Eto, ja mislio za godinu, pa rekoh da je dobro plaćen. Meni, a i drugima sa visokom stručnom spremom, treba da radimo nekoliko godina da toliko ođe zaradimo.

**Novica:**

E, to su sretne zemlje i naravno, ljudi koji žive u njima.

**Dobrivoje:**

Mora da je to bruto plata. Ne mogu da vjerujem da je to neto.

**Miloš:**

Primaju mnogo više od nas, ali je tamo i život znatno skuplji nego kod nas.

**Milivoje:**

To je tačno. Ja mislim da je kod nas život najjeftiniji, kako god okreneš.

**Miloš:**

Nećemo o tome. Važno je da smo mi posao završili kako treba. Evo još malo da to Dobrivoje sredi i gotovo je.

**Milivoje:**

Doktore, jeste li me izarmirali. Mislim, jeste li stavili onu mrežicu kao pojačanje da mi opet trbuh ne zine.

**Miloš:**

Nije bilo potrebe. Kila je bila mala, a i tkivo je u dosta dobrom stanju. Dobro je što smo ovo završili da ne dođe do kakvog uklještenja. To zna da bude vrlo nezgodno.

**Milivoje:**

Kako god. Zahvaljujem se na obavljenom poslu.

**Miloš:**

Sve je u redu. Vidimo se kasnije. Sestro, kad legne u krevet, stavite mu teg na ranu i neka ga drži nekoliko sati.

**Dobrica:**

Dobro doktore. Eto Milivoje, gotovo. Ajmo sad lagano da vratimo onu tvoju privatnost, pa da pokušate da sjednete. Nemojte da pravite bilo kakve nagle pokrete. Lagano, ja ću da vam pomognem.

**Milivoje:**

Ne boj se, neću trčat i da nijesam operisan.

**Dobrica:**

Eto tako. Recite mi vrti li vam se u glavi?

**Milivoje:**

Čuš vrti li? Vrti ko zna od kad. Po nekad kad vidim neke stvari i mrak mi pane na oči.

**Dobrica:**

Pušti to sad. Mislim, da li vam se sad vrti. Zuji li vam u ušima?

**Milivoje:**

Ne, ništa. Sestro ti si dobrica.

**Dobrica:**

Da, jesam. Ko vam je rekao?

**Milivoje:**

Što ima ko da mi kaže. Imam toliko godina i iskustva da mogu i sam to da zaključim.

**Dobrica:**

Hm. Aha, dobro. Ajmo sad da ustanemo. Gledajte ravno ispred sebe. Vrti li vam se?

**Milivoje:**

Ne.

**Dobrica:**

Zuji li vam u ušima?

**Milivoje:**

Ne.

**Dobrica:**

Obucite bade mantil.

**Milivoje:**

Čim obučem ovaj mantil, odmah se nekako drugačije osećam.

**Dobrica:**

Osjećajte se kako god hoćete do sobe, a tamo ćete ponovo u svoju pidžamu.



**Milivoje:**

Mantil ide ko prelazni pehar u ruke nekom drugom pacijentu.

**Dobrica:**

Tako nekako. Ispravite se i normalno hodajte. Koga ovaj doktor operiše, taj ide iz sale kako je u nju i došao.

**Milivoje:**

Nemam razloga da sumnjam. Uostalom, nijesam slučajno baš kod ovog doktora došao na operaciju. Međutim, vjerujem da tu ima uticaja i još uvijek prisutno dejstvo anestezije. Mislim i da ste dobar dio mene otesali, a imali ste okle, i tada bih hodao sve dok anestezija ne popušti.

**Dobrica:**

Ima i toga. Ajmo.

### **POVRATAK U SOBU**

*Bolnička soba. Uz pomoć Dobrice, skidanje bade mantila, oblačenje pidžame i zauzimanje ležećeg položaja.*

**Mitar:**

Sretne ti rane junače.

**Milivoje:**

Hvala Mitre.

**Mitar:**

Eto te ka momak.

**Milivoje:**

Jes, ka nije.

**Mitar:**

A jes, što ti fali?

**Milivoje:**

Ništa. Moga bi proć ka momak. Znaš onu narodnu: „Od nevolje babu vode – kad đevojku ne naode“.

**Danilo:**

Kako ti bi?

**Milivoje:**

Kako bi bilo, kao tebi juče. Sve si iskusio pa znaš kako to ide.

**Danilo:**

Mene je operisao drugi doktor, bila je druga sestra i osoblje. Baš me zanima ima li tu kakve razlike?

**Milivoje:**

Sve ti je to isto. Operacija kao operacija. Možda se odigrava u nekim drugim okolnostima, ali u suštini tu baš i nema razlike.

**Danilo:**

Dobro, ali evo ne radimo ništa i ne žurimo nigdje, pa sam mislio da nam ispričaš kako je to sve proteklo, ako nećeš da te molimo kao guslara.

**Milivoje:**

Nema potrebe da me molite, daleko sam ja od guslara. Ono kad me Nada povede, krenusmo niz hodnik ka operacionoj sali. Ispred prijemnog pulta čekalo je nekoliko ljudi. Očigledno da im je bilo jasno što znači bijeli mantil, pa me ispratiše sažaljivim pogledom. Ko zna što su mislili da mi je. Nije mi prijao taj pogled koliko god bio ljudski i topao. Jedva se uzdržah da ne viknem što vi je ljudi, ja operišem bruh.

**Mitar:**

Znaju ne boj se. Nije im prvi put da vide nekog u bijelom mantilu da ga vode ka operacionoj sali.

**Danilo:**

Okle oni znaju šta ti je. No im žao što se operišeš, pa šta god da je.

**Milivoje:**

Znam, naravno. No ti nekako teško bude kad te tako sažaljivo gledaju, ka da su te već napola otpisali. A hodnik ka operacionoj sali mi je bio poznat još od operacija jednog, pa drugog uva. Sestra mi je napomenula da će ova intervencija biti u drugoj operacionoj sali.

**Mitar:**

A, jes. Jedna je za uvo, grlo i nos, a ova druga za ostale hirurške zahvate.

**Danilo:**

Kako bi u sali?

**Milivoje:**

Čuš kako. Nada me predala drugoj sestri, koja mi odma reče da skinem bade mantil, ležem na sto i skinem gaće.

**Danilo:**

Pa, dobro. To ti je standardna procedura.

**Milivoje:**

Kako dobro. Munjevito sam razmišljao, što sad junače? Muka skinut, a ne možeš ih ostavit. Da sam mlađi vjerovatno bi to lakše išlo, ali u mojim godinama baš mi je bilo neprijatno da budem gologuz. Sestra nije dozvolila bilo kakvo dvoumljenje i otezanje. Samo što sam dodirnuo sto, ostah bez gaća. Priprema je trajala nekih deset do petnaest minuta. U sali je bilo njih dvoje, a povremeno se pojavljivao još po neko. Cijelo vrijeme, ja na izvolte. Mislio sam, svi će da gledaju u mene, kad ono svi za svojim poslom, niko i ne pogleda. Pažljivo sam posmatrao situaciju. Koliko sam u startu mislio da će mi biti neprijatno od njihovih pogleda, sad me odjednom zabrinulo što ne gledaju. Što je razlog? Da nije od te neprijatnosti došlo do kakvih promjena, pa nemaju što ni gledat.

**Mitar:**

!!

**Danilo:**

Šta bi dalje?

**Milivoje:**

Oni su profesionalno odrađivali svoj posao. Za trenutak mi je prošlo kroz glavu što bih ja uradio da sam na njihovom mjestu. Da je tu na stolu neka devojka. Čuš što bih uradio? Pogledao bih, pa makar mi oko izbili.

**Mitar:**

Rekoh ja malo prije da si ka momak.

**Milivoje:**

U našim godinama Mitre, sve više se svodi samo na gledanje.

**Mitar:**

Nije baš tako.

**Milivoje:**

Kažu da jes. Ustvari, zavisi koje gledaš. Kažu ako gledaš samo mlade i ti si mlad, ako gledaš i mlade i starije, još se držiš, a kad počneš gledat samo ove starije, đavo ti ga je odnio.

**Danilo:**

Milivoje, ti zaboravi na operaciju.

**Milivoje:**

Da, da. Osoblje je pripremalo instrumente, što se moglo zaključiti po karakterističnom zvuku rostfraja. Taman kad sam htio da podignem glavu i osmotrim situaciju i utvrdim ima li razloga što me ne gledaju, postaviše zeleno platno kao neki paravan, koji je u potpunosti onemogućio dalji pogled na ostatak mene, ali i na veći dio sale. Bilo mi je jasno da moram sačekati kraj operacije, pa tek onda da konstatujem stanje. Izmjerali su mi pritisak, pogledali na ostale instrumente i konstatovali da sam sasvim pogodan za skalpel. Stigao je i doktor i operacija je mogla da počne.

**Danilo:**

Reče li ti što doktor?

**Milivoje:**

Doktor me ljubazno upitao da li je sve u redu. Objasnio mi je da će operaciju izvoditi pod lokalnom anestezijom. Kazao mi je i kakve simptome ću oštetiti prilikom njenog davanja. Anestezija je brzo djelovala, tako da nijesam ni registrovao kad je počela operacija. Tokom operacije, povremeno je neko ulazio u salu i doktoru saopštavao podatke o broju pacijenata koje trebaju operisati narednih dana, kao i o problemima njihovog smještaja. Sve su prilike da ih u periodu koji slijedi očekuje naporan i iscrpljujući rad. Operacija je išla svojim tokom, praktično bezbolno. Ne prekidajući rad, doktor me često pitao kako se osećam. Nakon nekog vremena, ponovo se pojavila ista osoba koja je ranije donosila informacije o broju pacijenata.

**Mitar:**

Ko je to bio?

**Milivoje:**

Nijesam mogao ništa da vidim od postavljenog paravana, ali sam po glasu zaključio da se radi o istoj osobi.

**Danilo:**

Šta je sad htio?

**Milivoje:**

Vratio se da saopšti informaciju koju je prije zaboravio. Kazao je da se javio Radoje – bivši kolega anesteziolog, koji se zaposlio u nekoj evropskoj zemlji, nijesam baš siguran u kojoj je rekao. U njegovo ime, uručio je pozdrave i onako uzgred rekao da mu je plata 14000 eura.

**Mitar:**

Silno bogomi.

**Milivoje:**

Silno jeste, ali sam se i ja silno prepao od ove informacije.

**Mitar:**

A što čoče, kakve to veze ima s tobom?

**Milivoje:**

Čuš kakve? Znajući kolika je plata u našem zdravstvu, bojao sam se da doktoru ne zadrhti ruka od ove cifre. Pomislio sam – jadan ja ako mu je još skalpel u ruci.

**Danilo:**

Pa, kako prođe?

**Milivoje:**

Na svu sreću, doktor je pravi profesionalac, pa sam izbjegao neku nepredviđenu havariju.

**Mitar:**

Da znaš, mogao si nadrljat.

**Milivoje:**

Koliko me ova informacija u prvi mah prepala, toliko mi je pomogla da ne mislim na ostatak operacije.

**Mitar:**

Ne razumijem. Kako?

**Milivoje:**

Počeo sam o ovoj cifri da razmišljam na drugi način. Prvo sam mislio da je to plata za godinu dana, uzimajući u obzir da za taj iznos moram raditi nekoliko godina. Da bi izbjegao bilo kakvu nejasnoću, uključio sam se u razgovor i pitao čovjeka. Novica, kako su ga oslovili, reče da je ovo iznos njegove prve plate. Razmišljao sam što bi se desilo, kad bi jedan mjesec naši doktori ođe, nenajavljeno dobili ovoliku platu. Pretpostavljam da bi većina pomislila da su višak, pa im dali otpremninu. Ostali, suočeni s ovolikom količinom para, vjerovatno ne bi ni treći dan dolazili na posao.

**Danilo:**

Dobro si života mi. Ko bi se tom čudu nada. Bilo bi svakakvih reakcija.

**Milivoje:**

Sve bi to negativno uticalo na struku, pacijente i naravno ugled profesije. Očigledno da je tačna ona narodna poslovice, da novac kvari ljude. Zakonodavac je toga svjestan. Da bi spriječio ove pojave, koje

mislim da bi se sigurno javile, ograničio je plate zdravstvenim radnicima na znatno nižem nivou. Tu nema ništa sporno, samo još radnici treba da shvate da su male plate za njihovo dobro. Ma na kraju ne moraju ni mozgati oko tih stvari, ima ko će o tome razmišljati. Što budu manje razmišljali o ovim stvarima, više mogu da se usredsrede na posao.

**Mitar:**

Pogle, do čega ti sve dođe. Zaključi li još nešto?

**Milivoje:**

Možda bih došao do još nekog logičkog zaključka o pozitivnim stranama male plate, no me doktor prekide u razmišljanju. Saopštio je da je operaciju priveo kraju.

**Danilo:**

Ugradi li ti mrežicu?

**Milivoje:**

Ne. Reče da nije trebalo. Dobro je da su završili, dojadilo mi je bilo da ležim na onom stolu, a i gorio sam od želje da vidim kakva je situacija. Kao da me sunce ogrija kad makoše onaj zeleni paravan. Odmah pogledah na onaj drugi dio mene što je bio iza paravana i vidim stanje normalno. Laknulo mi je.

**Mitar:**

Može se reći da ti je bilo zanimljivo.

**Milivoje:**

Đe nije. Taman da čojek poželi da se što češće operiše. Poslije operacije, opet me preuzela sestra koja me prihvatila u operacionu salu. Bogomi neka fina, ljubazna, oće da pomogne. Vidio sam da je baš dobre naravi, pa joj rekoh da je dobrica. Ona me pogleda i upita me: „A okle znaš“. Čuš okle znam. Bar to se odma oseti da li je neko dobar ili je neka zloća.

**Mitar:**

Misliš li na onu što te dovela u sobu?

**Milivoje:**

Da, baš ta.

**Mitar:**

Pa njoj je ime Dobrica.

**Milivoje:**

Eto čuda. Zato me pitala okle znam. E, ako ikom, njoj vala 100% odgovara ime.

**Danilo:**

Boli li te?

**Milivoje:**

Ne rana, no okolo. Kad se i malo pomjerim, ka da me nožem režeš, ali znatno iznad rane.

**Danilo:**

Traži da ti daju nekaciju protiv bolova.

**Milivoje:**

Viđeću kako će dalje biti.

**Danilo:**

Ja sam primio sinoć i bilo mi je lakše. Činjenica, morao sam sestru koja je sinoć bila da molim da mi da nekciju. Sve je nešto odugovlačila – izdrži još malo, još malo. Čini mi se prije bi mi dala da sam joj nešto drugo tražio. No, ovakav kakav sam nijesam nizašta bez za nekciju.

**Mitar:**

Zaboravio bi ti na bolove, makar bi pogleda ka Milivoje.

**Milivoje:**

Sad ću ja da vidim na Google kako ide ova operacija, da otkrijem što me ovo okolo boli.

*(Milivoje vadi telefon)*

**Mitar:**

Kakav Google, o čem pričaš?

**Milivoje:**

E moj Mitre, Google je zakon. Da sam bio malo uporniji u korišćenju interneta, da se posvetim ovom problemu, možda sam mogao proći bez operacije i izbjeći one neprijatnosti s gaćama.

**Mitar:**

Ništa mi nije jasno.

**Danilo:**

E sad ga prećera.

**Milivoje:**

Prećerah vala i s Googleom i s gaćama. Ispade da se danas ne može živjet bez Googlea i bez gaća. A tek koliko ih ima koji nijesu ni čuli za Google, a nemaju ni gaća na zadnjici.

**Mitar:**

Dobro zboriš. Popriličan broj, ja ti garant.

**Milivoje:**

A ima dosta i onih koji žive ko bubreg u loju, a nikad nijesu čuli za Google, pa što im fali.

**Danilo:**

Da. Ako ih upitaš imaju li kompjuter svi će ti odgovoriti da imaju, u audiju, mjeri im brzinu, udaljenost, potrošnju goriva...

**Milivoje:**

Al da vidiš kakve telefone imaju. Odma će te pitati – „koristiš li viber“? Ako im kažeš – „ne nego vajber“, reći će – „e pa to sam mislio“.

*(Obilazak doktora u večernjim satima)*

**Miloš:**

Dobro večer. Kakvo je stanje?

**Milivoje:**

Dobro. Koliko ću još držati ovaj teg doktore?

**Miloš:**

Još jedno dva sata, pa možeš da ga makneš. Nemoj slučajno prvi put da ideš sam do kupatila. Obavezno sestra s tobom da ide.

**Milivoje:**

Džabe će ići, vi kao da ste zaboravili da ste me operisali.

**Miloš:**

Ne bih rekao da se osjećaš loše čim tako pričaš. Poslušaj što ti govorim, ni slučajno sam da ustaješ. Jesi li raspoložen sutra da ideš kući?

**Milivoje:**

Naravno. Ako nema nikakve terapije, mogu i kući ležati ka i ođe. Još i oslobodim krevet za sljedećeg.

**Miloš:**

Baš tako. Vidjećemo ujutro nakon previjanja kakva je situacija. Danilo, ti takođe ideš ujutro.

**Danilo:**

Da, takav je dogovor.

**Miloš:**

Mitre, tebi zavisi od nalaza. Ako budu kako treba, mogao bi ti preksjutra.

**Mitar:**

To bi bilo dobro. Evo sam poprilično porodovao ođe kod vas.

**Miloš:**

Dobro. Vidimo se ujutro pa ćemo vidjeti kakvo je stanje. Prijatno.

**Milivoje:**

Eto Danilo, sutra ćemo kući, a i Mitar će brzo. Da im oslobodimo sobu za sljedeću turu.

**Mitar:**

Baš smo se fino porazgovarali, a ima i noći dosta, pa ćemo nastaviti do neke ure. Sutra će mi stići novi cimeri, pa ću nekako pregurat do preksutro. Najgore je kad je čovjek sam, onda mi se čini kao da vrijeme ne mrda.

**Milivoje:**

Bez brige, ođe ne možeš biti sam. Toliko je narod bolesan, da ne znaju kud će s njim. Nešto mi se čini svake godine sve više naroda obolijeva od različitih bolesti.

**Danilo:**

Nije ni čudo što jedemo i pijemo, a zadnjih godina i kakav vazduh dišemo.

**Mitar:**

Muka živa. Posebno po tim gradovima đe je ostala još po neka fabričina sa starom tehnologijom. To sve živo zagadi.

**Milivoje:**

Nijesu samo fabrike. Će god mrdneš, gomile smeća. Ovaj nesrećni narod sve nagrdi. Uništi ovo malo prirode što je ostalo.

**Danilo:**

Kako se priroda s pojedinima poigrala nije ni čuda što joj tako vraću.

**Mitar:**

Kako stvari stoje, reklo bi se da se s većinom poigrala. Niko ništa ne pazi, a ovamo svi se žale na zagađenje.

**Danilo:**

Dišu takav vazduh, a opet ništa ne paze. Trebalo bi neĎe taj narod iz tih zagađenih sredina odvesti na planinu da se nadišu čista zraka, možda bi promijenili ponašanje.

**Milivoje:**

Ma kakvi. To je naviklo organizam na tu muku i prljavštinu, sad da ih dovedeš Ďe je čist zrak sigurno bi im pozlilo.

**Mitar:**

Jeste li čuli za onog đaka iz Pljevalja, što je bio na ekskurziju na Lovćen. Kad je izašao iz autobusa i dovario se one arije, one bože miline, odma se skljojao, pao u nesvijest. Okupili se oko njega, ne znaju što mu bi, masaža, polivanje vodom, ništa ne vrijedi. Srećom bio neki snalažljiv vozač, pa ga brže bolje bači ispred auspuha od autobusa. Kako se nadisa onih izduvnih gasova, živnu, dobi boju u lice, otvori oči, i povika: „Okle mauzolej u Pljevljima?“ Siroto dijete kako se dovarilo onih gasova mislilo da su već stigli u Pljevlja.

**Danilo:**

Ne znam koliko je to šala a koliko zbilja, ali kako se stvari odvijaju u Pljevljima, moglo bi biti 100% istina i vrlo brzo stalna pojava.

**Milivoje:**

Treba taj jadni narod pripremit kad kud idu. Na izlaze iz grada napraviti neke stanice u koje će boraviti neko vrijeme i tu im postepeno davati čisti vazduh. Da im se malo organizam svikne i pripremi za novu sredinu.

**Danilo:**

Eto sad će im napraviti još jednu termoelektranu. Kažu da će im u sklopu toga riješiti i pitanje vazduha. Da se oće to više riješiti, pa ili da ih konačno malo pročiste ili potpuno podave.

**Milivoje:**

Dobro veliš. Tu nema više odlaganja. Ma, narod sve najbolje vidi i procijeni. Ako su veoma dobro za Cetinje rekli da ne radi, još mnogo bolje i tačnije su za Pljevlja kazali da je grad ometen u razvoju.

**Mitar:**

Ljudi moji, sve se promijenilo. Nije samo vazduh, no i voda i hrana. Nešto nemaju onaj ukus koji su ranije imali.



**Milivoje:**

Neki dan sam se sreo s prijateljem. Pođosmo na po jednu ljutu. Nekako se zalomi pa nam se omače i nešto više no jedna. Uzesmo nešto da izijemo, da nam se ne zavrti u glavu. Naručismo čevape. E nijesam znao što jedem. Neka što to nije ličilo na meso, no ih nešto smanjili ka da je za đecu iz vrtića. Svaki si mogao staviti u nos i da dišeš pored njega. Bruka.

**Mitar:**

Nit znaš što jedeš, niti imaš što pojesti.

**Milivoje:**

Sve ti ovo ostalo prosto, no da vidiš kako su se ljudi promijenili.

**Danilo:**

Oni najviše.

**Mitar:**

Kad se šetim kako je nekad bilo.

**Milivoje:**

E moj Mitre, pamtiš duže no ja, a i ja sam dosta zapamtio i ne mogu se sad snaći u ovom čudu od vremena.

**Mitar:**

Ko će se snać kad je sve ovo okrenuto naopačke. Što je nekad bila mana sad je postala vrlina. Što se nekad cijenilo i poštovalo, sad od toga nema ništa. Nekad su se ljudi snalazili radeći, pomažući jedni drugima. Sad se snalaze bez rada i ostaloga. Nekad su fukare, lopove, izrode, zvali baš tim imenom i prstom pokazivali. Ajde danas majčin sine, ne možeš ih pokazat pa da imaš prsta koliko sto stonoga noga. I nijesu fukare i lopovi no se kao snašli.

**Milivoje:**

Često mi to vrijeme naum pane. A što vrijedi, samo mi muka bude od svega toga.

**Mitar:**

Kako su tada ljudi držali jedni do drugih. Kako su se tada čuvala prijateljstva i kumstva. Šta ovo zagrmlje u ovaj narod.

**Milivoje:**

E, ne znam Mitre imena mi. Sve nešto pričaju o nekoj tranziciji, globalizaciji, o ovome i onome, a meni se čini kad gledaš bilo globalno ili ne znam kako drugo, da smo najebali kako god okreneš. Ovo ne valja ništa.

**Mitar:**

Čim su ljudi kvarni, teško da može išta bit kako valja. Ranije si se moga oslonit na ljude, povjerit se, potražiti pomoć, a danas samo gledaju kako da ti nogu podmetnu.

**Milivoje:**

A tek običaji. Izgubismo one divne običaje koji su krasili naše ljude i krajeve.

**Mitar:**

Toga više nema. Nešto od tih običaja možeš videti kod pojedinih kulturnih društava koja vode računa o očuvanju tradicije, ali je i takvih društava sve manje.

**Milivoje:**

To treba Ministarstvo kulture nekako da zaštiti svu našu kulturnu baštinu. Ovi mlađi naraštaji jedino tako mogu znati kako se nekad radilo i živjelo.

**Danilo:**

Nijesam siguran da ovi naši stručnjaci iz Ministarstva znaju za te običaje. Prije neki dan prijatelj je imao namjeru da prijavi neko nematerijalno kulturno dobro, a stručnjaci o kojima govorimo mu odgovoriše da ne može, jer to dobro nije evidentirano Popisom nematerijalnih dobara iz novembra 2012. godine. Eto pa sad vidi, običaj može postojati, ali ako ga oni nijesu evidentirali možeš se slikati, običaja nema pa i da je postojao hiljadama godina.

**Milivoje:**

Što te tu čudi, nematerijalna dobra su za njih nešto novo. No da vidiš ova materijalna, za pedeset godina nijesu uspjeli da ih evidentiraju. Eno vele, fali nekoliko hiljada muzejskih eksponata.

**Danilo:**

Mora da ih je neko greškom evidentirao kao privatno vlasništvo umjesto državnog. Greškom ljudi ponijeli kući, vrnuće to oni, to je soj ljudski.

**Milivoje:**

Svega mi, ovi ljudi i današnji stručnjaci su potpuno poluđeli ili ja ne znam što je ovo. Čuš ne može ako ga oni nijesu popisali. Kakvih sve imamo "invalida" u državnoj administraciji, ne bih se čudio da kažu da ni ja više nijesam ja. Kod ovih današnjih površnih sveznalica sve je moguće.

**Danilo:**

Nema tu oslanjanja na državu ili bilo koga drugoga. Ono što je ostalo od prethodnih generacija i što je dobro, treba čuvati i poštovati koliko se može u današnjim uslovima i to je to. Mora se donekle usklađivati i sa novim, ali je toga novog baš malo za koje možeš reći da je dobro.

**Mitar:**

Koliko mogu ja radim po svome, odnosno kako su moji nekad radili. Kad je trebalo sin da se ženi, dobro smo ispitali odakle je nevjesta, od kojih je. Nijesam dozvolio kao ovi danas, da im sin bane u kuću i samo saopšti, ovo mi je buduća supruga. Zamisli da je od neke pogani pa treba cio život da se susrećeš s takvijema. A ne samo to, no ti takvo čeljade uđe u kuću, pa porod i sve ostalo ode kako ne valja. Niko te tako čvrsto ne može vezati sa fukarom kao svoja đeca.

**Milivoje:**

Danas to niko ne gleda. Važno je samo da li neko ima dovoljno para, a za ovo drugo niko ne vodi računa.

**Mitar:**

Nekad su se đevojke dičile da se udaju u neku dobru porodicu, vodile računa da imaju dobar porod, a danas samo da im izabranik ima dobra kola.

**Milivoje:**

To je ono što vele, da ove današnje vode računa o kolima a ne o momku, ka da će im đeca ličit na mercedes ili audi, a ne na vozača.

**Mitar:**

Baš tako. Kad vide nekog siromaha malo gojaznijeg kažu: „vidi one prasice“, a kad isto tako gojazan vozi džip, onda kažu: „a vidi ga, mali medo, kako je šadak“. Zlo i naopako, ja ti velim.

**Milivoje:**

A tek oblačenje i ukrasi. Kad pogledam neke obojane raznim bojama, u obrvice stavile neke ukrasne igle, na nos nešto ka brnjica. Da ih čovjek sreće noću u kakvu tmušu, bi se prestravio. Zamisli da ti to bude prva slika koju ugledaš svako jutro kad se probudiš. Daleko bilo.

**Mitar:**

Dobro znaš kako su nekad bili cijenjeni učitelj, pop i priganice. Nije bilo cjenjenijih ljudi u selu od popa i učitelja, ni drugog kolača do priganica. A pogledaj danas. Nijedno od toga se ni malo ne cijeni. Popovi su se snašli pa se bave politikom i na taj način okupljaju ljude, a na učitelja i priganice više niko neće ni da pogleda.

**Milivoje:**

Pored svih onih presačaka, ko da ti ponudi priganice. Televizija ponekad prikaže nekakve dočeke stranaca na aerodromima što im nude priganice i med, te se tako bar ponekad prišetimo kako su nekad imale značaj i kako su se dočekivali stidni gosti.

**Mitar:**

Po svemu, učitelji su totalno nagrabusili. Kad se samo šetim kakav položaj i ugled u društvu su imali učitelji. Ne bez razloga. Će se može naprijed ako su generacije nepismene.

**Milivoje:**

To isto društvo ih je dovelo do ovoga na čemu su danas. Bez ikakvog ugleda, s malim platama, stalno na udaru đece, roditelja, direktora, raznih inspektora, javnosti. Uvijek su za sve krivi.

**Mitar:**

U svoje vrijeme nijesam se smio kući požaliti na učitelja. A danas samo li se dijete požali, pokreće se cijela hajka, potpuno nebitno ko je kriv. Pišu se peticije, prijete se protestom roditelja, traže se nekakve veze u Ministarstvo kako bi se jadni učitelj još više nagrdio.

**Milivoje:**

Đeca ne moraju da znaju ništa, samo nek im učitelji pišu sve petice, nijedan se roditelj neće požaliti. Nijesam još čuo da se neki roditelj požalio na nedovoljno znanje svog đeteta, no uvijek na nisku ocjenu. Važan im je uspjeh đeteta zbog komšija, a ne zbog toga da nešto nauči.

**Mitar:**

Već smo rekli da je sve naopako, pa evo i ovo.

**Milivoje:**

A što će učiti? Ima tih privatnih fakulteta koliko oćeš i kod nas i po tih sela u regionu, svako može završiti tri fakulteta a ne jedan.

**Mitar:**

Naravno, a to uostalom nije ni uslov za zapošljenje, pa što će se mučit.

**Milivoje:**

Ma ništa, no eto treba imati diplomu tek da te neko ne prozove da nijesi sposoban da završiš fakultet.

**Mitar:**

U pravu si. Eno kažu za jednog poslanika iz Skupštine da nije toliko loš kakvih ima, ali mu je mana nema fakultet pa ga stalno s tim bockaju. Dosadilo mu pa i on upiše jedan od ovih privatnih. Kad je to časkom smlatio, pitali ga kući kako je bilo, a on veli: „Ma kao od šale, da sam znao da je ovako lako i srednju bih završio“.

**Milivoje:**

Ono što mene zabrinjava je odnos prema običajima i tradiciji uopšte. Do toga se ne drži skoro ama baš ni malo. Nema više ni radosti ni žalosti kao što je nekad bilo. Šećaš se nekadašnjih sijela, igranki, svadbi. Veselje do neba, igra crnogorsko kolo, pjevaju se naše pjesme, mladi se pogleduju, prijatelji dogovaraju, sve u miru i s načinom. Danas na svadbama ne smiješ zapjevat crnogorsku pjesmu, odma se naručuju neke stranske, jer tu neki rođaci i komšije nijesu više što su bili, no su sad nešto drugo, pa im odjednom odgovara neka druga pjesma. Nerijetko se tako veselje pretvori u svađu, a prijatelji se potrude da na startu mladima zagorčaju život. O današnjoj muzici i pjevačicama da i ne govorimo.

**Mitar:**

Tačno tako. Ista ti je situacija i kod žalosti. I tu se politika umiješala, pa ti više nije toliko žao preminulog rođaka ili prijatelja, ako je bio druga politička opcija. Politički aktivisti redovno idu na saučešća i umjesto cvijeća nose kalkulator. Odmah preračunavaju kakav je sad procentualni odnos snaga na lokalnom nivou, a dobro paze da se preminuli eventualno ne pojavi da glasa na narednim izborima.

**Milivoje:**

Lud narod pa to ti je. Kad se samo šetim kako su se obilazili i pazili bolesni i sa kojim dostojanstvom i pažnjom su se ožalili i ispraćali preminuli. I to ne samo od rođaka, no i od prijatelja, komšija, sugrađana. Danas, деца neće da obiđu stare i bolesne roditelje. Kad umru malo se isplaču radi naroda, eto kao oni ih jako žale, a jedva čekaju da odapnu da podijele imovinu.

**Mitar:**

Kad mi je prvi komšija umro, okupila se деца koja su inače rijetko kad dolazila da vide može li kud i kako živi. Rasplakali se samo tako, reko bi čojek kako su samo pažljiva i svojtljiva деца. Iako smo znali da su zbog kuće i imanja ovaj trenutak željno iščekivali, pođosmo da ih kao utješimo. Na naše riječi utjehe, najviše rasplakana pametnica odgovori: “Ne znate vi kako boli kad umre roditelj. Ne daj bože da iko od vas to doživi”.

**Milivoje:**

Fino vas časti. Rekoste li joj što?

**Mitar:**

Što da joj kažeš? Kad smo odlazili, zahvali nam što smo došli, a jedan iz društva ne izdrža no reče: “Ma ništa, doćemo mi i drugi put”.

**Milivoje:**

Nekad se pravo žalilo i umjesno šalilo. Postoji i danas priča kako je na Cetinje umrla neka starica koja je sama živjela. Svi njeni su ko zna kad otišli vani, tamo radili i umrli. Starica je živjela siromašno, najviše od pomoći komšija. Kad je umrla, opet su komšije priskočile i koliko je ko mogao u novcu i nešto od robe da se starica opremi za sahranu. Teško je vrijeme bilo pa nijesu mogli sve novo kupovati, no su joj obuli neke stare patike. Da bi sve bilo kako treba, tu je bila i tužbalica. Iznad babe je tužila i pominjala njene davno preminule rođake. Govorila je da će starica eto sad pozdraviti strica koji je umro u Južnoj Americi, brata u Sjevernoj i tako redom. Jedan od prisutnih na sahrani prokomentarisao: "Kako ste je obuli, ne vjerujem da će stići ni do Rijeke Crnojevića".

**Mitar:**

To je bilo zlatno vrijeme, koje se ne može upoređivati s ovim današnjim.

**Milivoje:**

Progurasmo dobar dio noći, valjalo bi malo i odspavati. Danilo je davno zaspao.

**Mitar:**

Dobro veliš. Laku noć.

**Milivoje:**

Pokušaću da nađem neki položaj dako malo dremnem. Laku noć.

*(Milivoje se lagano okreće, traži položaj u kojem ga najmanje boli. Istovremeno i Danilo se meškolji i okreće. Taman kad se Milivoje namjestio, Danilo se okreće na leđa i počinje vrlo neprijatno da hrče. Više to liči na rad motorne testere no na hrkanje.)*

**Milivoje:**

Mitre, Mitre, spavaš li?

**Mitar:**

Spavam, taman ka i ti.

**Milivoje:**

Što je ovo brate mili, što ovo struže ka da neko šega drva. Ne može se oka sklopit.

**Mitar:**

Zaboravio sam ti reć da Danilo šega cijelu noć, ne pravi đavolje pauze. Nijesam ni prošlu noć zaspiva.

**Milivoje:**

A čuj ovo, štilovka mu nije ravna.

**Mitar:**

I to ona dobro razdrndana što pravi nenasnosnu buku.

**Milivoje:**

Pa što da radimo Mitre?

**Mitar:**

Ništa Milivoje. Trpi i ćuti i moli se da se Danilo okrene na stranu. Tada ne hrče, a to je šansa da i mi zaspemo.

**Milivoje:**

Ajde onda, još jednom laku noć.

**Mitar:**

Laku noć. A koliko će biti laka viđećemo.

### POVRATAK KUĆI

**Milivoje:**

Ne završih ti priču.

**Vlatko:**

Da, šta je bilo kad si došao kući.

**Milivoje:**

Svoja kućica, svoja slobodica. Mislio sam da slijede dani potpunog mirovanja, fizičkog i psihičkog odmora.

**Vlatko:**

Pa zar nije bilo tako?

**Milivoje:**

Počele su posete i na neki način to je značilo povratak na početak ove priče. Tada sam objašnjavao što su uzroci nastanka, a sad kako je prošla operacija bruha. Sve je to bilo podnošljivo dok se priča odnosila na operaciju ili na neke normalne životne teme. Nažalost, najčešće to nije bilo tako. Vrlo često su ljudi zaboravljali zašto su došli, pa je tu bilo priče o svemu i svačemu.

**Vlatko:**

Šta da radiš i to je sastavni dio priče o bruhu kroz koji moramo da prođemo.

**Milivoje:**

Sve te bezvezne priče su me nervirale. Tih dana sam loše spavao, pa ako tim pričama dodaš moju pospanost, možeš misliti kako je to izgledalo. Kad nijesam naspavan, onda sam za ništa, moš me bačit.

**Vlatko:**

Nije valjda bilo puno posjetilaca s takvim pričama.

**Milivoje:**

To što ih je bilo, skoro svi su tako nastupali. Vrlo malo ih je bilo koji su pričali o normalnim životnim stvarima. Izdvojiću par primjera koji su u neku ruku tipični i za ostale razgovore vođene tih dana, pa ćeš videti kako mi je bilo.

**Vlatko:**

Znači da se pripremam za nešto tako.

**Milivoje:**

Naravno. Čućeš mnogo toga što nijesi očekivao. Nakon uobičajenih pitanja vezanih za operaciju, najčešća tema je politika. To je izgleda postalo nekako neizbježno. Pokretanje ove teme izaziva kod mene posebnu reakciju. Koliko mi "prija" ova tema, od samog njenog pomena ovo još malo dlaka na

glavi automatski se postavi u vertikalni položaj. Ko ne zna za ovo, čudi se što mi bi, gleda da ne stavih prst u utičnicu ili nešto slično.

**Vlatko:**

Kad te vide tako nakostriješenog, prekinu li priču?

**Milivoje:**

Ni ova, ni bilo koja reakcija nije bila dovoljna da zaustavi dalju priču. Mogao sam se na glavu poperit, nema varijante da prekinu priču.

**Vlatko:**

O čemu su to toliko drobili?

**Milivoje:**

Snimio sam nekoliko razgovora pa ću ti puštiti da čuješ. Evo recimo razgovor s Anti Protivnim, komšijom iz susjednog ulaza. Nije mu to ime, no kako je protiv svega na zemaljskoj kugli, dali su mu nadimak Anti Protivan. Slični razgovori su bili i s ostalima:

*(Milivoje pušta s telefona snimak svog razgovora s Anti Protivnim)*

– Gleda li životati onu emisiju sinoć?

– Ne.

– Viđeli kako oprašne onoga iz Vlade?

– Ne.

– Nije znao đe se nalazi!

– Uopšte ne pratim te emisije, niti me politika zanima.

– E neka su vala, više je dosmrديو.

– Pojma nemam o kome mi pričaš.

– Ma, to je bio pravi cirkus.

– Kako ste kući?

– Dobro. Jesi vidio opozicija opet nešto priprema?

– Ne zanima me. Završi li ti ona mlađa ćerka fakultet?

– Ne, ali je počela da se bavi politikom kao podmladak partije.

– Radi li ona starija?

– Ne. Nema bez protesta ništa. Opet će nići vigvami ispred skupštine, evo videćeš.

Eto kako je to najčešće izgledalo. Kad mi dođe u posetu prijatelj koji simpatizuje poziciju, priča se okreće u suprotnom smjeru od prethodne i samo se mijenjaju emisije i akteri.

**Vlatko:**

Ovaj tvoj sagovornik baš je uporan ili totalno zanesen politikom.

**Milivoje:**

Nije zanesen, no zamlaćen.

**Vlatko:**

Jesi li pokušavao da im skreneš pažnju, da ih usmjeriš na neku drugu temu? Ti si vješt u tome.

**Milivoje:**

Svi moji pokušaji da skrenem priču s politike, nijesu urodili plodom. Prosto, kao da su bili opijeni. Za ovakvo ponašanje imao bih razumijevanja da pred njima stoje izvanredni rezultati bilo pozicije ili opozicije, pa zaneseni tim rezultatima padaju u ovakvo opčinjeno stanje.

**Vlatko:**

Pa što im je, što su tako poavetali?

**Milivoje:**

Ne znam. Da bi se ostvario takav uticaj, vjerujem da ljudi moraju biti na znatno nižem intelektualnom nivou od onih koji ih ubjeđuju ili imaju debele koristi od takve priče.

**Vlatko:**

Možda su to oni o kojima smo pričali na početku ove priče, koji se boje da opterete mozak, pa su izabrali da drugi misle umjesto njih.

**Milivoje:**

U pravu si. Kako drugačije objasniti to totalno sljepilo. Na jednoj strani su lažni rodoljubi koji se po njihovoj priči bore za demokratiju, a na drugoj pravi izdajnici, koji isto tvrde da se bore za demokratiju. Ajde se snađi majčin sine.

**Vlatko:**

Muka je to bila slušati, ali i jedni i drugi su po pola u pravu.

**Milivoje:**

Kako to misliš?

**Vlatko:**

Da pojednostavimo stvari. Ako iz razmatranja izbacimo demokratiju koja svakako ne postoji, ostaju nam lažni rodoljubi i pravi izdajnici. I jedni i drugi su se namnožili kao pečurke poslije kiše. Običan čovjek, posebno oni u godinama koji su zapamtili neko drugo vrijeme, nijesu u stanju da shvate da se danas sve promijenilo i da su ovo postala unosna zanimanja. Lažni rodoljubi, od svoje države debelo naplaćuju to njihovo rodoljublje i žive na visokoj nozi. Baš ih briga što država ekonomski propada. Pravi izdajnici za svoj rad dobijaju pozamašna sredstva od druge države i oni žive na visokoj nozi. I jedni i drugi dovode do istog, razlika je samo odakle idu pare. Znači, može dobro da se živi ako se odabere pravo zanimanje. Dalje, ako uzmeš u obzir...

**Milivoje:**

Izvini Vlatko ali moram da te prekinem. Nemoj da i mi nastavljamo priču o politici. Dosta mi je ovih priča ođe što slušam, a ne još nas dvojica da raspredamo. Koliko su sagovornici uživali u ovoj temi, meni je poslije svakog razgovora trebao tretman opuštanja i zaborava. Naravno, nije to bio onaj wellness & spa, već neka dobra poezija ili dobro štivo, koje me bar na kratko odvoji od stvarnosti.

**Vlatko:**

Izvini, zaboravio sam na dogovor da ne pokrećemo ovakve teme, a i nijesam se šetio koliko ti „voliš“ politiku.

**Milivoje:**

Ja ti sve ovo pričam da budeš naredan poslije operacije, da znaš što te čeka.



**Vlatko:**

Ma znam, no sam se nešto zaboravio. Pričaj dalje.

**Milivoje:**

Kao saradnik portala koji se bavi kulturom, često sam pokušavao sagovornike da navučem na ovu oblast. Nije to išlo tako lako. Bilo ih je koji su na pomen kulture reagovali kao ja na pomen politike. Ostali su bili žilavi i vješto se odupirali mojim nasrtajima. Dešavalo se da po neko prihvati razgovor, ali to su zaista bili slučajevi.

**Vlatko:**

Baš si našao temu. Koga interesuje kultura. O tome više ni država ne vodi računa a kamo li pojedinci. Pogledaj nam kulturnu politiku, kulturni identitet...

**Milivoje:**

Zar opet?

**Vlatko:**

Sve se čudim ovim nesretnicima što su zablesavili za politiku, a evo i ja planem ko šibica. Izvini. Nastavi, pokušaću da te ne prekidam.

**Milivoje:**

Dođe da me obiđe još jedan komšija. Ovaj je poznat pod nadimkom Reformator. Tek što je uselio u novi stan, izabran je za prešednika kućnog savjeta. Počeo je da uvodi neke reforme, pa je tako prišio nadimak. Posebno se istakao radeći na „učvršćivanju“ međuljudskih odnosa.

Nakon uobičajenih pitanja vezanih za operaciju, poče čas političkog obrazovanja. Izgleda da je ovaj predmet postao obavezan kao ono nekad u vojsci. Nametnuh priču o slobodnom vremenu, ističući da ga praktično i nemam, jer sam posvećen kulturi i da neke moje radove može pročitati na veoma pošećenom portalu s kojim sarađujem i za koji pišem tekstove. Nađoh se u čudu, prihvati razgovor.

**Vlatko:**

Ne mogu da vjerujem. A mislim, onako šta ti se čini, je li s njim sve kako treba?

**Milivoje:**

Slušaj, pa sam zaključio. Reformator saopšti da kao prešednik kućnog savjeta mora biti upućen u sve, pa tako i u oblast kulture. Stalno je u kontaktu s ljudima pa mora da se kulturno uzdiže, bez obzira što mu ni profesija, a ni njegove sklonosti nemaju baš nikakve veze s kulturom. Preuze inicijativu, ali neka, samo da nije politika. Pohvali se da posljednjih mjeseci intezivno čita Njegoša. Nakon niza opsežnih analiza koje je sproveo, došao je do zaključka da ima elemenata genocida u njegovim radovima.

**Vlatko:**

Eto ti ga na. Tačno sam nešto sumnjao da tu nijesu čista posla, čim je prihvatio razgovor o kulturi.

**Milivoje:**

Počeo sam da kolutam očima, da mijenjam boju, kosa je već zauzela standardnu poziciju. Nije to na njega ništa uticalo, nego nastavi sa prijedlozima. „Crnogorskom narodu nije potrebno da nosi takav biljeg i najbolje bi bilo da potekne inicijativa da se sačini neki prijedlog ka državnim institucijama da se Crna Gora odrekne Njegoša. Zamisli što bi Evropa na to rekla, da se proglasi Dan kulture po čovjeku sa takvim određenjem,“ reče i ne trepnu.

**Vlatko:**

Ne mogu vjerovat brate. Sve to sasu tebi i to u tvojoj kući.

**Milivoje:**

Nije to ništa. Kako sam sve više kolutao očima, a hvalilo mi je i vazduha, on pomisli da sam zabrinut nad sudbinom Njegoša, pa reče: „Ništa ti ne brini za Njegoša, ima ko će se za njega pobrinut. Već su u tom pravcu učinjeni značajni koraci. Postoje strane organizacije u Crnoj Gori koje će ga rado prihvatiti i kojima ni malo ne smeta što ga smatraju takvim. Ne da im ne smeta, no će ga proglasiti i svecem ako treba“.

**Vlatko:**

Pu. Taj je prevršio svaku mjeru. Reče li još što taj pametnjaković?

**Milivoje:**

Zar je malo rekao. Ovo je previše, da nijednu više ne progovori dok je živ.

**Vlatko:**

Pa kako završi nastup?

**Milivoje:**

Da bi pokazao svoju umjetničku svestranost, ustao je da izanalizira popriličan broj umjetničkih slika na zidu dnevne sobe.

**Vlatko:**

Biće da je sad, u najmanju ruku, odigrao ulogu historičara umjetnosti.

**Milivoje:**

Nakon opsežne analize umjetničkih slika, konstatovao je da su okviri jako dobri.

**Vlatko:**

Što bi ja volio da mi oće jedan takav navratiti da me pita za zdravlje.

**Milivoje:**

Lako se tebi šegačit kad nijesi kroz ovo prošao. Nakon ovakvog nastupa i iscrpne analize o Njegošu i njegovom djelu, pomislio sam da bi najbolje bilo da molim doktora da me vrati u bolnicu i to u šok sobu đe me niko ne može posjetiti. Stvarno, ako ovako nastave, oni će me opučiti. Znaš kako smo pričali da nikome još nije na glavu skočila kila. Ako nastavim da slušam ovakve analize, sigurno ću biti prvi.

**Vlatko:**

Jeste nezgodno, ali nemoj previše tim pričama pridavati važnost.

**Milivoje:**

Kako neću, dođe toboš da te vidi, a ovamo istrabunja što normalnom ne bi na um palo. Toliko puta nakon toga razmišljam da li ja to moram trpjeti u svojoj kući. Da li zbog nekog tradicionalnog gostoprimstva, zbog nekog lažnog mira, treba da trpim nečije nasilničko ponašanje.

**Vlatko:**

Očigledno kad je u školi bila priča o demokratiji, bilo je masovnog bježanja s časova. Zato sad većina smatra da demokratija znači da se može raditi svašta, a da se ne odgovara ama baš nizašta.

**Milivoje:**

Izgleda da je tako. Još ako takvoj njihovoj predstavi o demokratiji dodaš priličan stepen neobrazovanosti, netolerancije i nekulture onda je sve jasno. E, baš zbog svega što mi se desilo, riješio sam kad sljedeći put budem nešto bolestan nikom ništa neću govoriti.

**Vlatko:**

Ne možeš baš tako. Ako ne pričaš i ljudi ne saznaju to ti je isto kao i da nijesi bio bolestan. To ti se ne broji, ne važi brate.

**Milivoje:**

Čuš ne važi? Ti si počeo kao onaj što je uporno oblijetao oko komšinice. Komšinica bi pristala ali kad bi moglo kako da se za to ne zna, pa reče upornom udvaraču: Možeš da jebeš, ali da nikom ne pričaš. "Koji ću kurac onda jebati", odbrusi on u isti dim.

**Vlatko:**

Pripremio si me tako da kod mene ne može biti nekih većih iznenađenja. No, reci ti meni kako se razvijala situacija s ranom?

**Milivoje:**

Prva dva dana sve je išlo nekim normalnim tokom. Bol je popuštao, lakše sam se okretao u krevetu, lakše sam ustajao, mogao sam više da sedim. Trećeg dana od operacije, novo uzbuđenje i umalo šok. Pojavio se otok i to tamo đe mu mjesto nije. Spuštio se na onaj dio koji muškarca čini muškarcem.

**Vlatko:**

Polako, polako i to treba uzeti s rezervom, neki imaju to obilježje, a nijesu muškarci.

**Milivoje:**

Kako god, nastale promjene su bile više nego očigledne. Nijesam znao što da radim, kome da se požalim, kako da objasnim ili ako treba pokažem. Od siline otoka, promijenio je i boju koja je išla od modre do crne. Meni je to izgledalo zapanjujuće, a vjerovatno bi ih dosta bilo koji bi rekli: "Mašala, to je baš prava veličina, samo mu treba dočerat boju".

**Vlatko:**

Aaaaaaa, što te snađe. Šta uradi?

**Milivoje:**

Ne pitaj. Smišljao sam sve i svašta, prišeća se ovoga i onoga samo nekako da se izvadim iz ove situacije.

Šetio sam se i poznanice koja je imala običaj da kaže: „Čuvaj Dražena ko oči u glavi“. Ali kako da ga čuvam, ovo nije bilo do mene. Nijesam ja tu mogao ništa.

**Vlatko:**

Povjerali se kome. Pita li za savjet.

**Milivoje:**

Nijesam se ni supruzi smio povjerit. Bilo bi, o kako si dobar kad si bolestan, pokušaj da ostaneš što duže bolestan. Komentara ne bi hvalilo. Kao ona što je pitala muža, što su mu duge trepavice. Kazao je, kad je bio mali da je stalno plakao i plakao. Ona mu na to reče: "Crko dabogda što nijesi stalno piškio, piškio, piškio".

**Vlatko:**

Pa, šta uradi?

**Milivoje:**

Morao sam zvati doktora, ali kako da mu kažem. Nijesam mogao da koristim naziv koji je uobičajen, a pitanje je da li zna da ga iz milošte zovu Dražen. Morao sam da smislim objašnjenje i da ga pozovem. Sve sam to radio u dubokoj ilegali da ko ne čuje razgovor. Ko zna što bi od toga ispalo.

**Vlatko:**

!!

**Milivoje:**

Saopštio sam doktoru da mi se otok spuštio i da mi je ona rabota porasla toliko da bi se svaka žena oduševila, ali da mu je boja takva da bi svaka okrenula glavu. Doktor se nasmejao i rekao da je to normalno nakon operacije. Preporučio je tablete koje treba da pijem i mast s kojom treba da mu dočeram boju. Nijesam dangubio, nekako sam se uvukao u kola pa pravo u apoteku.

**Vlatko:**

Stalno nešto od lijekova hvali. Nađe li to što ti je preporučio?

**Milivoje:**

Na svu sreću sve sam našao. Apotekarica me pitala koju ću mast, da li je možda bolje da uzmem gel. Baš se bila zauzela i posvetila mu dužnu pažnju. Ispalo je ka da ću na sunčanje s njim, pa mi treba odgovarajući zaštitni faktor da ne pregori.

**Vlatko:**

Ne sprdaj se, no je li bilo efekta od tih lijekova?

**Milivoje:**

Zahvaljujući propisanoj terapiji stanje se poboljšavalo. Iz dana u dan osjetno je kalirao i primicao se pređašnjoj vrijednosti. Odmah sam prestao sa tabletama. Ko zna kakvo dejstvo imaju, da ne nastavi i dalje da kalira, pa što onda.

**Vlatko:**

Kakvo je sad stanje?

**Milivoje:**

Mogu se pohvaliti da je sad stanje skoro normalno, uz znake neznatne ugojenosti. Boju sam mu dočerao, milina ga videt.

**Vlatko:**

Dobro je da se sve normalizovalo. Šta ti se sve izdešavalo, kad te slušam kao da gledam predstavu.

**Milivoje:**

Eto tako. Skinuo sam i konce, rana normalno zarasta, čak sam počeo i da radim. Nadam se da će ti ovo moje iskustvo s bruhom koristiti za predstojeću operaciju. Možda ne bi bilo loše da i ovaj naš razgovor pribilježiš kao neko upustvo. Upustvo sačuvaj. Može biti potrebno da ga ponovo pročitaš. Ako imaš dodatnih pitanja, obrati se svom ljekaru. Ovo upustvo je namijenjeno tebi i ne smiješ ga davati drugima.

Može da im škodi, čak i kad imaju iste znake bolesti kao i ti. Ako ti se javi bilo koje neželjeno dejstvo reci to svom ljekaru. Ovo uključuje i bilo koje neželjeno dejstvo koje nijesam naveo u ovom upustvu.

**Vlatko:**

Sačuvaću. Upustvo je dragocjeno za mene, a i za druge koji će morati da se odluče na ovaj korak, bez obzira na preporuku da im ne smijem davati upustvo. Moraju da znaju što ih očekuje, prije, za vrijeme i nakon operacije. S tobom mi je uvijek zanimljivo i poučno. Budi pozdravljen. Čujemo se. Nadam se da će to biti vrlo brzo nakon moje operacije.

**Milivoje:**

Važi. Pozdrav. I sve pamti i bilježi. Očekujem sličnu priču kad se čujemo. Srećno.